

SUVANNON SEUTU

**JOULUNA
1966**

Alussa oli Sana, ja Sana oli Jumalan tykönä, ja Sana oli Jumala. Hän oli alussa Jumalan tykönä. Kaikki on saanut syntynsä hänen kauttaan ja ilman häntä ei ole syntynyt mitään, mikä syntynyt on. Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valkeus. Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme.

Joh. 1:1-4, 14.

Tuota tekstiä hakiessani oli lähipäivänä suuri kuvaraamattu, joka johdatti ajatukset "alkuun", siihen aikaan, jolloin pienestä ihmisestä perheeraamattu näytti valtavan suurelta. Myöskin joulu johdattaa muistelumme niin kauas taaksepäin kuin ajatus yltää. Suuri Raamattuhan se silloin edusti Sanaa, niin kuin vielä nytkin. Karjalan kirkkojen joulukellot eivät nyt kumaja, tapulin varjossa ei tavata tuttuja joulukirkkomatkalla. Siellä lepäävät vain he, joiden haudoilla ei värajäväkään liekki lepata. Me, jotka

tätä 20. vuosisadan jo loppupuolen joulua vietämme, olemme muuttuneet. Se askel, joka nousi ripeänä kotipitäjän kirkon rappuja, on jo raskaampi ja voimakkaasti ohjaksia pitänyt käsikin saattaa joskus vahtaa. Kaikki me olemme menossa tapulin varjoon.

Tämän joulun sanoma kytkee meidän alkumme siihen suureen jyhkeään alkuun ja Sanaan, joka oli ja on Jumala. Mutta kuinka me saatamme tavoittaa Jumalan, joka on syvempi kuin jouluyön hiljaisuus ja valtavampi kuin avaruus. Nyt Jumalalle kunnia! Meidän ei tarvitsekaan tavoittaa häntä, yhtä vähän kuin pitäisi murehtia sitä, ettemme saa viettää joulua siellä, missä tahtoisimme. Valkeuden Jumala tavoittaa meidät. Syvältä hän kosketti maata tehdessään sen, jota tapahtumaa jouluna juhlimme. "Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme". On sanottu Jumalan tulleen niin pieneksi, että häntä saatiin sylkeä. Kuka meistä on tullut niin pieneksi? Siinä pienessä

on kuitenkin elämä, vieläpä iankaikkinen elämä, sellainen, johon monet tapulin varjossa nukkuvat ovat päässeet ja jota me jo nyt saamme elää Pyhässä Hengessä. Vaikka Jeesus Kristus ei ole tänäkään jouluna seimessä eikä Marian sylissä, hän on se sana, joka oli alussa ja seisoo vahvana. Jumalan Sana on aito. Se ei ole muuttunut yhtään, vaikka ajat ovat. Siihen ei ole tullut ryppyjä, vaikka poskiin on tullut. Sen sana on loistanut sitä kirkkaampana, mitä synkemmissä vaiheissa on kahlattu. Ja kun tämän elämän pää jo näkyy, ilmoittaa sana olevansa ikuinen ja lupaa elämää Kristuksen kanssa.

Jumala on lähestynyt meitä sanassa: Teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja. Emmehän ylenkatso Jumalan Poikaa, joka on pieni ja joka pyhässä evankeliumissa tulee kotiimme ja joulukirkkoon. Olkoon tämä uudistuvan Jumalan armon ja Kristuksen kirkastumisen joulu. Kristus on muuttumaton.

Pentti Hytönen

JOULUKUUN KUUDES PÄIVÄ

Jälleen on vietetty itsenäisyytemme vuosipäivää, joulukuun kuudetta. On kulunut neljäkymmentäyhdeksän vuotta siitä kun olemme saaneet olla itsenäisenä kansana ja nostaa Suomen siniristilipun salkoon niin, ettei ole tarvinnut olla vieraan valtakunnan lippu vierellä sitä korkeammalla. Tämä on antanut aiheen tarttumaan kynään ja ryhtyä muistelemaan, sekä lyhyesti kertomaan, miten olemme itsenäisyyden saavuttaneet.

Vuosisatoja on kansamme ollut vieraan vallan alaisena, ensiksi Ruotsin, aina ristiretkien ajalta osaksi, sekä myöhemmin kokonaan. Monien sotien jälkeen joutui maamme Venäjän hallintaan. Aleksanteri I julistuskirjassaan maalikesäkuussa 1908 sanoi ikuisiksi ajoiksi liittäneensä Suomen Venäjän keisarikuntaan. Kuitenkin samana vuonna keisari käski kaikista Suomen säädystä edustajan Pietariin esittämään kansan tarpeita ja toivomuksia. Tuloksena lähetystön käynnistä oli se että keisari kutsui säädyt Porvooseen valtiopäiville 1809. Täällä laskettiin pohja seuraavalle valtiolliselle kehitykselle. Julistuksellaan keisari vahvisi maamme uskonnon ja perustuslait sekä asukkaiden muut oikeudet, joten näin tavallaan laskettiin perustus Suomen sisäiselle itsenäisyydelle.

Tämän ajan ja vuosisadan vaihteen aikana tapahtui valtiollisessa elämässä monia, sekä myönteisiä että kielteisiä vaiheita, mutta rajoitun niihin tapahtumiin, mitä kansamme sai kokea viimeisen Suomen suuriruhtinaan Nikolai II hallituskauden aikana. Vuosisadan vaihteessa alkoivat ns. routavuodet, Suomen venäläistytymistimenpiteet. Paino- ja kokoontumisvapautta supistettiin, kuvernöörin ym. virkoihin nimitettiin venäläi-

siä, Suomen silloinen sotaväki haajoitettiin, sekä monia muita laittomuuksia tehtiin. Tällaiset toimenpiteet herättivät jyrkkää vastustusta osassa kansalaisia, eivätkä he noudattaneet annettuja laittomia määräyksiä. Ns. vanhasuomalaiset asettuivat sortotoimenpiteisiin mukautuvalle kannalle, kun taas nuorsuomalaiset ja ruotsinmieliset puolustivat aktiivista vastarintaa. Virkamiehiä karkoitettiin maasta, toisia vangittiin ja kuljetettiin Pietariin kuuluisaan Krestyn vankilaan. Näin kävi Viipurin hovioikeuden jäsenille kun eivät suostuneet noudattamaan laittomia määräyksiä. Tällöin alkoi itää ajatus Suomen irtautumisesta Venäjän vallan alaisuudesta ja niin sai alkunsa ns. jääkäri liike. Myös tätä toimintaa vanhasuomalaiset vastustivat ja pitivät sitä vaan sellaisena nuorten miesten haihatteluna. Tässä vaiheessa ilmestyi ns. santarmien kätyreitä, jotka ilmoittivat lailliselle virkavallalle sellaiset henkilöt, joita epäilivät toiminnasta Saksaan lähtevien värväreinä, joten liike täytyi pitää erikoisen salaisena. Tästä huolimatta liike onnistui ja tulokset tiedämme.

Tämä aika oli Suomen valtiollisessa elämässä erittäin vakava. Ei tiedetty, mitä tulevaisuudessa voi tapahtua. Eipä ihme, jos Saksassa olevien jääkärien, sekä täällä kotimaassa isänmaallisten itsenäisyysasiaa ajavien kansalaisten sisimässä kaikuiivat nuo Döbelnin Juuttaalla lausumat sanat:

"Oi synnyinmaa, mik osakses lie luotu, iloko lie vai murhe sulle suotu, se salattu tuleviin on aikoihin".

Kun Venäjällä tapahtui vallankumous, katsoi Suomen hallitus sopivan ajankohdan tulleen ja julisti joulukuun 6 p:nä 1917 Suomen itsenäiseksi tasavallaksi. Venäjä

tunnusti itsenäisyytemme 4 p:nä tammikuuta 1918. Ruotsi, Saksa ja Ranska myöskin tunnustivat, sekä eräät muut valtakunnat tekivät samoin. Näin helpolla emme ole kuitenkaan itsenäisyyttämme saavuttaneet, vaan siitä meidän on täytynyt asevoimin taistella ja antaa kalliut uhrit sen puolesta, niinkuin hyvin tiedämme.

Itsenäisyyspäivän vietosta meillä on valuoneuvosto päätöksellään määrännyt, mutta kaatuneiden sankarivainajien muiston kunnioittaminen on meidän velvollisuutemme. Tämäkin joulukuun kuudentena itsenäisyyden 49 vuosipäivänä ovat kunnat, seurakunnat, eri seurat ja yhdistykset käyneet kunnianosoituksella sankarivainajien hautakumpujen äärellä ja laske-neet kukkalaitteen heille pystytetyn muistomerkin juurelle, sekä vainajien omaiset ovat muistaneeet rakkaitaan.

Kaikki sodassa kaatuneet sankarivainajat eivät ole saaneet viimeistä leposijaansa oman seurakunnan, tai rajan tällä puolen olevan seurakunnan siunattuun multaan, vaan osa on jäänyt kentälle meille tietämättömään paikkaan. Heidän läheisten omaistensa kaipa-paus on sitäkin suurempi kun ei edes kukkia voi viedä heidän haudalleen. Mutta ne surun ja kaipauksen kyneleet eivät ole olleet katoavia, vaan ne ovat kalliita helmiä, joista on muodostunut luonnollisin silmin näkymätön seppele sinne rakkaitten vainajien leposijoille.

Täällä Hämeessä on eräässä sankarivainajien muistopatsaassa sanat: "Uskonto, Koti, Isänmaa". Uskonnon, kodin ja isänmaan puolesta sankarivainajatkin ovat lähteneet taisteluun ja lie heitä ollut kannustamassa se henki, josta hämäläisten laulussa sanotaan: "Maan

Sakkolalaiset kokoontuneina kirkkojuhliinsa 16. 10. -66 Tuomiokirkkoseurakunnan huoneistoon. Edessä oikealta rouva Kuisma, tuomiorovasti ja rouva Eino Sares, rovasti ja rouva Joonas Laurila, päätoimittaja Tyyne-Kerttu Virkki. Toisessa rivissä johtaja ja rouva Terho Myllö, maanviljelijä ja emäntä Tenkanen, maanviljelijä Martti Salmela, mus.tir. Antti Kuisma jne.

Sakkola-seuran kirkkojuhlat

Kannakselaiseksi kihupyhäksi voidaan luonnehtia jo perinteeksi muodostuneita kirkkojuhlia, jotka Helsingin Sakkola-Seura yhdessä Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan kanssa syksyisin järjestää. Järjestyksessä neljännet tällaiset juhlat vietettiin 15.—16. 10. Helsingin tuomiokirkossa ja seurakuntasalissa.

Kirkkojuhlien ajankohdan satuessaan vuoden neljännen rukouspäivän kohdalle oli entisillä sakkolalaisilla tilaisuus käydä Helsingin tuomiokirkossa ehtoollisella entisten sielunpaimeniensa edessä. Rip-

eestä vaikka kaatumaan". Toivokaamme että lastemmekin lastenlapset voisivat kokoontua juhliin joulukuun kuudetta, itsenäisyysjulistuksen vuosipäivää.

M. Suurpää

pi-isänä tuomiokirkossa toimivat näet Sakkolan entiset kirkkoherrat, tuomiorovasti Eino Sares ja rovasti Joonas Laurila.

Sunnuntairippikirkon jälkeen kirkkojuhlat jatkuivat tuomiokirkkoseurakunnan seurakuntasalissa tuomiorovasti Sareksen toimiessa isäntänä. Kirkkokahvin jälkeen laulettiin yhdessä virsi 340: Nyt silmäni mä nostan... Sen jälkeen Sakkola-Seuran puheenjohtaja ins. Lauri Sääksjärvi piti tervehdyspuheen. Sitten seurasi ohjelmassa Sakkolan entisen kanttorin, musiikkirehtööri Aaro Lehmusvuoren viuluesityksiä musiikkirehtööri Antti Kuisman säestyksellä. Esitettävät kappaleet olivat Ch. W. Gluckin Andante Orfeuksesta, Veracini-Cortin Largo ja Ahti Sonnisen Hengellinen kansansävelmä. Opett. Albert Laamanen muisteli n. 30 vuoden takaisia rientoja Sakkolas-
sa, todeten tarinointinsa lopussa,

että milloin useampia nuoria koontui, yhteislaulu kuului asiaan ja suosituin laulu oli "Kysymyksiä". Niinpä laulettiin nytkin yhteisesti sama tuttu Minne käy tuulen ilmassa tie ja hajaannuttiin kahvitauolle.

Tauon jälkeen kaikui yhteislauluna virsi 337. Seuraavana astui foorumille jo aikaisemmin esiintynyt musiikkirehtööri Lehmusvuori-Kuisma. Tällä kertaa säesti Aaro Lehmusvuori ja Antti Kuisma lauloi kaksi Armas Maasalons (häinkin sakkolainen) laulua: Matkamiehen mieli palaa ja Hän suuri on.

Rovasti Joonas Laurilan psalmin 71 teemaan perustuva Sakkola-aiheinen pakinointi päätti useita tunteja kestäneet sakkolalaisten kiihtöjuhlat Helsingissä.

Loppuvirtenä laulettiin yhteisesti virsi 216 ja kaiken päätteeksi Karjalaisten laulu. — E. K.

Joulumuistoja

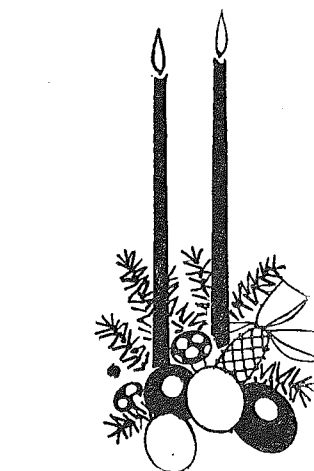
Kirj. Hilma Aho

Muistelen tiukujen helinää siellä,
lapsuusjoulujen kirkkotiellä,
niin varhain lähtöä tehtiin.
Tienoot täynnä valkoista lunta,
puhdasta niinkuin uusinta unta,
kuka sinne ehtisi ensin. —

Muistelen eilistä aattoiltaa,
huurre koristi porttia, siltaa
kun lyhteen linnuille veimme.
Joululahjoja kaikille riitti,
Jussi suksista kauniisti kiitti,
— pikkusiskolle nukan teimme.

Muistatko kuusen suuren tähden,
latvassa loistavan kaikkien nähdessä,
sen oksat namuja täynnä.
Vauvakin uskalsi kuusen luoksi,
kosketti sormin ja takaisin juoksi,
— katseensa ihmettä täynnä.

Muistan monet joulukerkut,
niitä kiitteli kummit ja serkut,
saunan jälkeen kun syötiin.
Päällämme puhtoinen joulupaita,
nyt ei kukaan oo köyhä, ei saita,
syötiin ja leikiksi lyötiin.

Muistan sen vanhan jouluvirren,
himmelin raossa seinähirren,
oli vuoromme istua vaiti.
Luki vaari Jeesus-lapsesta,
joka löydettiin seimestä,
jonne kirkas tähti johti.

Tiukujen helinä yltyi tiellä,
aisakello kuuluu kaukana siellä,
valossa kirkko jo loistaa.
hyvä on vällyjen lämmössä olla,
kiltisti kirkkoon mennä ja tulla,
jokavuotisen matkamme toistaa.

Näin kynttilän hohteen kirkkahan,
myös urkujen mahtavan pauhina
ja hartaan joulusaarnan.
— Ruustinnan hatussa höyhen häilyy,
tyttäret kauniit vierellä säilyy,
— tätä kaikkea muistella — saanhan.

Muistan kun loppui kirkon meno,
kyytiä kysyi Matti-eno,
tuttava joulujemme.
Kaikilla kiire on kotiin ajaa,
kaipaamme lämmintä — kotimajaa
— ja joulua lapsuutemme.

Eka Karppanen:

Paimenen kesä

Petäjärven asemalta kilometrin verran Kiviniemen suuntaan melkein radan varressa sijaitsi Ämmälä. Tuolla nimellä kutsuttiin Karvasten tilaa, joka oli jaettu veljesten Simon ja Juhon kesken. Veljesten talot olivat naapuruksia, ja olipa siinä vielä kolmaskin, vanha sukutalo, joka oli annettu arenille.

Simo lienee ollut veljeksistä vanhempi, ainakin valistuneempi ja vaikutusvaltaisempi hän oli. Hän osallistui aktiivisesti yhteiskunnallisiin rientoihin ja kunnallishallinnonkin tehtäviin. Määrätietoisena maanviljelyn ja karjanhoidon ohella ehti hän huolehtia puutarhan takana sijaitsevia mehiläisyhdyshäntien hyvinvoinnista sekä hoidella vakuutus-, ompelukone- ja separaattoriasiamiehen tehtäviä.

Tähän Ämmälään, Ämmälän Simolle, olin saanut paimenpojan pestin. Kevättalvella, liekö ollut maaliskuussa, patikoin sinne Viiksanlahdesta, jossa silloin asuimme. Käveltävä matka oli noin peninkulman pituinen. Junasta ei ollut apua, kun ei Viiksanlahdessa ollut asemaa. Kiviniemen asema tosin on puolimatassa, mutta sillä kohtaa oli matka jo melkein voitettu.

Tulin taloon ja perehdyin tehtäviini. Niitä olivat puiden pilkkominen, veden kantaminen, eläinten sukiminen ja ruokkiminen y.m. Kaikki ne olivat kunnon töitä, joita tein mielelläni.

Talossa oli ikäiseni poika, Viljo ja hänen hieman nuorempi sisarensa Ilmi. Heillä oli oma leikkimökkinsäkin pihan takana ja siellä monia ihmeellisiä tavaroita. Eräsikin, metallista valettu lystikkään näköinen äijän kuva, Yllö nimel-

tään, oli heidän rakkain nukkinsa. Taloon oli myös tilattu monia sanoma- ja aikakauslehtiä, lapsillekin omansa. Niitä lueskelimme iltapuhutteilla, niin minä kuin toisetkin.

Sulauduin perheeseen ja tunsin olevani yksi heistä. Onnellisinta lapsuuttani!

— — —

Talon emännän muistan tomerana, toimeliaana, harrashenkisenä kansalaisena. Parhaimmillaan muistan hänet kuitenkin hänen joka viikkoisesta kaurakakkujen leivonnastaan. Se oli Ämmälän emännän erikoisuus ja ominainen tapa, jollaista en ole tavannut missään muualla. Tosiaan — joka viikko hän laittoi kahvipöytäkinan, joka ohukaistaikin tapaan oli hyvin löysää ja ainakin suurimaksi osaksi kaurajauhoista valmistettu. Sitä hän sitten tiputteli kapustallisen paikkaansa paistinpellille ja työnsi hetkeksi kuumaan leivinuuniin. Taikinasta riitti useampaan pellilliseen ja kun kaikki oli vihdoin paistettu, täyttyi komea vasu mitä maukkaimmista kaurakakuista, joita sitten arkivii-kolla saimme nauttia kahvin ja teen kanssa. Pyhäksi tietenkin leivottiin vehnäst.

— — —

Monesti olen pohtinut, mistä tuo Ämmälä-nimi on mahtanut saada alkunsa ja miksi nimi ei ollut Äijälä, sillä talon vanha isäntä, Ämmälän äijä eli sielläoloikanani jo monet vuodet sen jälkeenkin, lähes 100-vuotiaaksi.

En ollut vielä koskaan tavannut Ämmälän äijän ikään ehtinyttä ihmistä, lieneekö tavannut myöhemminkään. Tulimme sentään hyvin toimeen keskenämme, aikamoisesta ikäerosta huolimatta. Lapsuue hu-

peluutta ja vanhuue höperryttä, saattoivat sivulliset sanoa.

Joskus ohjailin äijän askeleita saunassa ja saunapolulla, heikko kun oli niin näöltään kuin kuuloltaankin. Myös muisti hänellä oli hatara ja oikukas. Määrätyt asiat pitkien aikojen takaa tuntui hän muistavan tarkasti ja ikuisesti, mutta ei muistanut sitä, että oli niistä juuri kertonut. Niinpä sain minäkin lukemattomia kertoja kuunnella hänen tarinointiaan ajoista, jolloin maassamme tuli voimaan kieltolaki. Ja jokaiseen kerrontaan liittyi välttämättömänä lisänä säikeistö jonkun sen ajan kansanrunoilijan kronikasta:

— tuhat kaheksansattaa kuuskymmentkuus
annettiin meille laki uus:
viinaa kielletti keittämästä
ja juomapäivii viettämästä.”

— — —

Simo-isännästä olen jo alussa vähän kertonut, mutta monine erikoispiirteineen oli hän niin värikäs hahmo, etten malta olla kertomatta vähän lisääkin. Ulkonaiselta olemukseltaan kookkaan puoleinen, toimielias, vaaleahkoilla huuliparoilla varustettu, sänoisinko Ukko-Pekka-tyyppi. Lisäväriä hänen persoonallisuudelleen antoi puhekieleensä sorahtava ärrä, ”ärllä”.

Nuoruudessaan hän oli toiminut pyhäkoulun opettajana ja minunkin paimenkautenani järjesti hän joskus sunnuntaisin hartaushetkiä tuvassaan tai puutarhassaan, joihin joukko petäjärveläisiä osallistui.

Harrasmielisyydestään huolimatta olivat kironnapaiset ärräpää hänen puheessaan hyvin herkässä, eivätkä aina riittäneet pelkät kotoiset voimasanat, vaan höysteenä oli ”sap-

perlmenttiä”, ”donnerlwetterliä” ja muuta sellaista.

Älköön kunnioituksemme isäntääni kohtaan horjuko, vaikka kerronkin erään hänelle sattuneen surkuhupaisan tapauksen:

Eräänä syyskesän arkiaamuna seisoi hän Petäjärven asemalaiturilla pukeutuneena parempiin vaatteisiinsa ja nauhapatikkaisiin, kuormitettuna täysinäisin hunajapurkein. Päämääränään oli Käki-salmen kaupunki ja matkan tarkoitus markkinoida kesän aikana kootut mehiläistuotteet. Raudusta tullut juna pysähtyi aseman kohdalle ja Simon juuri ollessa nousemassa vaunuun sattui hän toisella jalallaan astumaan auenneen kengännauhansa päälle. Niin siinä sattui kompastus ja isäntä hunajapurkkeineen kaatui asemasillalle. Ainakin osa hunajasaaliista pilautui ja Simon matka keskeytyi sillä kertaa. ”Voi samperlin sapperlenskatut sivistyksen värllit!”

— — —

Kevällä jäidenlähdon aikaan otti isäntä Viljo-poikansa ja minut, paimenpoikansa, mukaan onkiretkelle parin kolmen kilometrin etäisyydellä virtaavan Saijajoen rantaan. Saijajoki oli Sakkolan ja Valkjärven välinen rajajoki, joka paikoin koskena, paikoin suvantona edeten laski Vuokseen juuri Kiviniemen kosken yläpuolella. Eräät saha- ja myllylaitokset käyttivät hyväkseen Saijajoen vesivoimaa ja Ämmälänkin kohdalla pyöri Lenart Sääksjärven omistama ARTIN MYLLY JA SAHA. Sieltä patorakennelmien juurella kuohuvista pyörteistä ja osittain jään alta nostelimme hopeakylkisiä harjuksia tavallisilla mato-ongilla. Enkä sen koommin ole harjuksia onkeeni saanutkaan.

— — —

Kesän aikana samaiset Saijajoen rantamat muodostivatkin minun ja paimennettävieni ihannemaailman. Sinne ajelin karjani aamuin, ensin

pohjalla kiemurtelevaa kärritietä, sitten jyrkähköä rinnettä ylös, kautta rautatien yli johtavan sillan, sitten virstan verran tasaista mäntykangasta ja lopuksi joko jyrkkää tai loivaa jokitöyrästä alas virtaavien vetten äärelle. Illan-suussa läpikäytiin samat maastot ja maisemat päinvastaisessa järjestyksessä. Metsä ja maat joen rantaan saakka kuuluivat Ämmälän tilaan, kaitsemani karja käyskeli siellä omilla laidunmailla ja minä olin tuon valtakunnan valtiasta ja käskynhaltija. Koko sydäntäni ajan riitti joen rantatöyräillä rehevää ruohoa alamaisten märehähtiä ja itselleni tarjosi jokainen päivä uusia elämyksiä ja seikkailuja.

Alkukesällä tukinuiton aikaan muodostivat tukkilautat usein sillan, jota myöten juoksentelin rannalta toiselle. Toisinaan ruuhkautuivat tukit valtaviksi sumiksi, joita uittomiehet sitten päästelivät meluisan ryminän säestämänä. Joskus, kun joessa oli vähemmän tukkeja, ratsastelin niiden selässä virtaa alas kuin koskenlaskija konsanaan. Hypellessäni kerran tukkilautalla, tipahdin veteen. Sieltä noustuani oli minulla märkää kaikkialla muu paitsi lakin lippa.

Kivikkoisessa joen pohjassa oli paljon simpukoita, oikein sellaisia ”ostereita kovissa kansissa”, ja joiden sisuksista joskus löydetään helmiä. Siellä niitä sanottiin näkinkengiksi, ja vastaavasti sellaisia kierukkakotiloita kutsuttiin simpukoiksi. Olin kuullut, että noista Saijajoen näkinkengistäkin oli löydetty helmiä, arvokkaitakin. Niinpä kulutin niiden haussa useita päiviä minäkin. Enkä tehnyt sitä aivan turhaan, sillä löysin tosiaan joitakin helmiä. Eivät ne kylläkään mitään arvokkaita olleet, paitsi ehkä yksi, jonka jälleen menetin. Kerronpa tarinan alusta alkaen:

Tuodessani aamulla karjan joenrantaan, olin matkalla vuolessa koivun vesasta komean pillin. Pait-

si ettei se ollut pajusta, kuten tavallisesti, ei se muutenkaan ollut aivan tavallinen pilli. Puu kuoren alla oli liikuteltavissa, joten illatillaa pillissä saattoi enentää tai vähentää ja siten vaihdella sen äänenväriä. Rantakivellä istuen vielä viimeistelin soitintani ja kokeilin sen sävelasteikkoja, kunnes soittoharjoituksiin kyllästytynä aloitin helmenkalastuksen.

Enää en muista, kuinka monta simpukkaa olin aukaissut ja tutkinut, mutta erään kookkaan ja epämuodostuneen sisuksista sen tapasin, unelmieni aarteen. Se oli herneen kokoinen, sileä ja kirkas, ilman mitään näkyviä virheitä tai tummentumia, jollaisten tiesin vähentävän helmen arvoa.

Tiesin löytäneeni jotain sellaista, jota monet etsivät, mutta vain harvat löytävät. En vaan tiennyt, mihin olisin aarteeni kätkenyt, etten sitä hukkaisi. Taskuja ei minulla ollut, oli vain olalla riiputettava eväslaukku. Ei — olisi ollut hassua kannella helmeä eväslaukun pohjalla.

Sitten sain ajatuksen: olihan minulla toinen aarteeni, pilli. Sen sisälle sujautin helmen ja samalla kokeilin, lähtekö vielä ääntä. Kylä vain! Nytpä se ihmeellisesti soikin. Liversi kuin satakieli. Rupe sin uudella innolla soittamaan ja kuin tanssien hyppelin lautalla tukilta toiselle, kunnes — horjahdin ja horjahtaessani luiskahti kuori-osa pillistäni irti ja helmi sen mukana joen kiviseen pohjaan.

Lopun päivää haeskelin helmeäni, mutta siellä se pysyi, mistä oli tullutkin. Olin kokenut elämäni lyhytaikaisimman onnen.

— — —

Joitakin päiviä myöhemmin hymyili onni minulle jälleen samoilla paikoilla. Seisoin polvia myöten vedessä vuolaan virran vapisuttaessa jalkojani, heitellen onkea kuohujen kuljetettavaksi. Silloin tällöin kohon kulku yks-kaks py-

Puutarhurin muistelmia Sakkolasta

Ihmisen suuria henkisiä arvoja on muistaa menneen elämänsä tapahtumia. Kulkekaamme siis ajassa taakse päin armon vuoteen 1921, siihen aikaan, jolloin Sakkolassa avomaalla kasvatettiin rohkein määrin tomaatteja ja tupakkaa. Jokainen sen ajan sakkolainen muistaa kauniilla paikalla Suvannon rannalla sijainneen Kekkilän kartanon ja sen rohkeat teisen yrittelijän omistajan maisteri Mikko Jortikan, häntä paikkakuntalaiset myöskin kutsuivat nimellä: "Ihme Mikko." Tila oli aikaisemmin ollut nimismies Helanderin omistuksessa. Kirjoittaja oli siihen aikaan Kiviniemessä kauppias Koppasella puutarhurina ja siellä ollessa tuttav

sähtyi, jopa muutti suuntaa virran vastaiseksi. Se oli merkki siitä, että nälkäinen lohi oli siepannut madon suuhunsa.

Eivät ne toki useinkaan tarttuneet alkeelliseen pyydykseeni, mutta niinkin saattoi käydä. Olin jo saanut kaksi, ensin noin puolikiloisen ja sitten vähän pienemmän. Vihdoin tunsin ongesani jotain kiinteämpää, aivan kuin onki olisi tarttunut pohjaan. Oivalsin kuitenkin kohta, etteivät kivet minnekään ui. Aloin kahlata rantaan päin pitäen siimaa kireällä, koko ajan sen katkeamista peläten. Olin enää vain parin askeleen päässä kuivasta maasta kun kohotin saalistani ilmaan ja — silloin siima katkesi ja lohi putosi jalkoihini. Aloin huitoa käsin ja jaloin ja onnistuinkin sinkoamaan kalan kuivalle.

Aikansa hiekalla hypittyään se vihdoin talttui niin että pääsin ihailemaan sen komeutta. Oli sillä totisesti kokoa ja näköä! Sitä näköä tosin haittasi pahoin hiekka ja roskat, jotka se oli kerännyt mär-

välityksellä esiteltiin, että Kekkilän kartanossa Haparaisissa on puutarhurin paikka avoinna ja haluaisin-ko ottaa sitä huomioon.

Niin sitten mainitun vuoden myöhemmin hämmästykseni hämäränä päivänä olin Suvannon laivalla matkalla Kekkilään maisteri Jortikan vastaanotolle. Koulutodistukseni tutkittiin ja kaikista asiaan kuuluvista asioista hyvällä yhteisymmärryksellä sovittiin ja tarjottiin puutarhurin paikkaa kartanossa. Kuultuani sitten maisterin esittämät suuret tomat ja tupakan viljelysuunnitelmat, epäröin aluksi ottaa mielestäni vaativaa tointa vastaan. Tilalla oli myöskin laajat nuoret hedelmäpuuistutukset hoidettavina. Olin

kään pintaansa. Oli kiire saada se huuhdotuksi, mutta jokeen päästyään se piristyi ja alkoi uida piriä jalkojeni ympäri. Oli jälleen turvaututtava aikaisemmin koettuun huitomistemppuun, mikä onnistui kuin onnistuikin — toistamiseen!

Alkoikin päivä vaihtua illaksi ja lähestyi karjan kotiuttamisen aika. Huuhdoin lohett nyt pienessä lätäkössä ja pakkasin eväslaukkuuni. Siitä isosta kalasta jäivät pää ja pyrstö laukun ulkopuolelle vaikka keskiosa lepäsi pohjalla, pienempien täyttäessä loputkin tyhjät tilat.

Olipa Ämmälässä illalla ihmettelmistä ja ihastelemista. Tietenkin kalat punnittiin ja todettiin kolmen lohien yhteispainoksi runsaat kaksi kiloa. Vielä samana iltana söimme maukasta lohikeittoa ja punertavaa suolakalaa riitti särpimeksi viikkokaupalla.

Tuosta kesästä oli kulunut jo nelisenkymmentä vuotta, ja vaikka olenkin jälkeensä kalastellut monilla vesillä, on suurin kalani edelleenkin tuo Saijajoen lohi.

vast'ikään puutarhuri koulusta päässyt ja vielä niin ollen vailla pitempää käytännöllistä alan kokemusta. Vielä kartanossa ei ollut lasin alaisia suojuksia niin suuren taimimäärän kasvattamista varten. Maisteri selitti, että hän juuri haluaisikin nuoren ja alkavan puutarhurin, hän voisi silloin hänelle helpommin antaa tarvittavia neuvoja tärkeimmissä toiminnan vaiheissa. Maisteri todella myönsi, että on kyllä kiperä kysymys näissä olosuhteissa kasvattaa suuria taimimääriä, mutta samalla antoi rohkaisua, kyllä me niistä jollain keinolla selviämme. Otin tarjotun puutarhurin toimen vastaan.

Kaksi viikkoa myöhemmin olin toimestani Kekkilän puutarhan koetilalla. Ensimmäinen tehtäväni oli saada suuren riihen täyteinen sen kuluneen kesän tupakkasato lehtineen, siemenineen kuivattua, puhdistettua ja lajiteltua, joiden lajittelua suuresti vaikeutti, kun silloisena kesänä halla oli vioitellut tupakan lehtiä ja siemeniä.

Nyt tulevan kesän suunnitelmista oli saada avomaalle kasvamaan jos suinkin on mahdollista 25 000 tomaatin tainta ja lähimailleen 200 000 tupakan tainta.

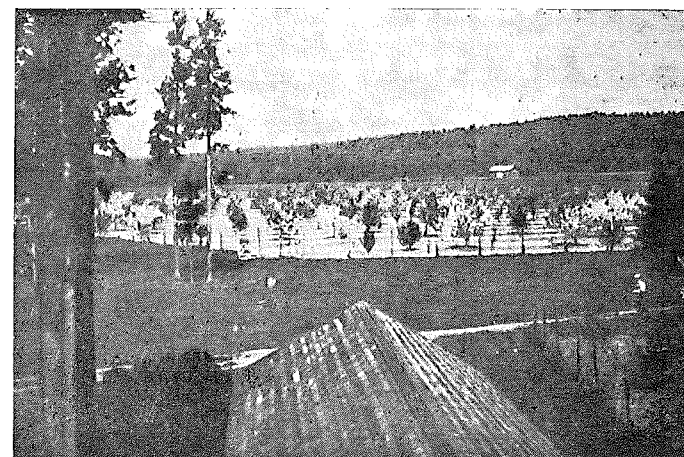
Kylminä talvipäivinä naputtelin ja suoristelin suuret kasat Ameriikasta presidentti Hooverin avustajajärjestelmän kautta Itä-Suomeen tulleita maitokannuja, jotka tyhjinä jollain tavalla oli kartanoon kerätty. Varsinaisten kivi-ruukkujen asemasta näitä käytettiin tomaatin taimien kasvatuksessa. Maisterin kanssa yhdessä tarkoin laskelmin suunnittelimme, miten parhaiten nyt selvittäisiin näistä ahtaista taimien kasvatus-tiloista. Ensimmäisten tomaattien kylyminen aloitettiin jo helmikuulla ja idätettiin kartanon työmiesten asuintupien lämpimien

uunien päällä. Pienempi määrä taimilaatikoista saatiin sijoitettua kaikkien mahdollisten lämpimien huoneitten ikkunien lähelle, missä vähänkin tuli valoa ja taimi-laatikoita päivittäin kääntelemällä päästiin joten kuten ajassa eteenpäin ja taimet kasvoivat hyvinvoivaisina.

Kevään hiljalleen lähestyessä, auringon valon ja lämmön lisääntyessä tehtiin kartanon avara ja valoisa vierassali tomaatin taimien kasvatuspaikaksi. Suurien akkunoiden lähelle asetetuille telinepöydille sovitettiin noin 200 tiukkaan koulittua tomaatti taimi-laatikkoo. Salissa oli kaunis kaakeliuuni, jota päivittäin kahdesti lämmittämällä saatiin tarvittavaa lämpöä. Tässä lämmityksen yhteydessä mainittakoon, että yhtenä aamuna huomattiin kaakeliuunissa halkeamia. Tästä tapahtumasta ei kuitenkaan sen lämmittäjälle yhtään moitteen sanaa sanottu. Myöhemmin huhtikuulla otettiin rakennuksen päässä oleva lasiveranta taimien kasvatuspaikaksi. Kuitenkin pahimpien yökylmien vielä-sattuesssa jouduin lasiverannalta kantamaan taimilaatikat vierassalin lattialle ja aamulla takaisin veranalle.

Samaan aikaan laitoin palavasta hevosen lannasta lämpimiä lavoja, joiden akkunalasit olin aikaisemmin korjannut ja maalannut. Näihin lavoihin sain laittaa laatikkoihin kylvetyt monet eri laatuiset tupakan siemenet kasvamaan. Näiden lavojen lisäksi laitettiin vielä noin 400 metriä n.s. kylmiä lavoja, joiden peitteinä olivat puukehyksiin liimatut paksut voipaperit. Maisteri tilasi tähän tarkoitukseen tarvittavan liiman Englannista ja tupakan harvinaiset laadut Kanadasta.

Suurten taimimäärien kasvattaminen onnistui hyvin suunnitelmien mukaisesti ja muiden kevätkauden töiden ohella alkoi avomaalle istutus aika olla esillä. Ke-

Kekkilän kartanon omenapuistutuksia Suvannon rantahietikolla.

vät aika silloin oli aurinkoinen ja lämminkin, siksi istutustyöt tehtiin iltaisin ja jatkettiin aina puoleen yöhön ja myöhemminkin. Työntekijöinä puutarhassa olivat paikkakunnan pientilallisten emäntiä ja heidän poikiaan ja tyttöriään. Muistan heidän nimiään: Lopenen, Meskanen, Tiinus, Kallonen, Kukko, Kiuru ja monet muut. Istutus työt noin 20 hengen voimalla kestivät 2—3 viikkoa ja kyllä se tuntuikin suurelta helpoitukselta, kun kaikki taimet saatiin maahan, niin loppuun uupuneita oltiin pitkistä työpäivistä ja lyhyestä nukuma-ajasta.

Oli siellä Kekkilässä liikettä ja vilinää. Joinain päivinä puutarhantyöntekijöiden luku lähenteli 30 henkeä, lisäksi maanviljelys-karjatalous ja paikan päällä olevan pienemmän sahalaatoksen työntekijät. Paikkakuntalaisille se oli suurena siunauksena, että oli ansiotyömaa heidän omassa kylässään ja harvemmin puutarhaan työhön pyrkiä evättiin, työhön vaan.

Lyhyt kesäaika nopiasti kului näiden laajojen viljelysten hoitamisessa. Maaperä näillä istutuksilla oli hiekkaperäistä lietemaata, jonka pohjavesi oli tarpeeksi ylhäällä, joten kuivuudesta ei ollut haittaa. Lisäksi tomaateille ja tu-

pakalle annettiin viikottainen lantavesi kasteluseos, joka oli valmistettu suuriin ammeisiin maisterin antamien ohjeiden mukaisesti. Yleinen kasvu näillä viljelyksillä oli erittäin rehevä ja vapaat kasvua haittaavista tuholaisista.

Ensimmäisiä kypsiä tomaatteja saatiin alkaa poimimaan elokuun 20 päivän paikkeilla. Niitä laatikkoihin pakattuina lähetettiin etupäässä Helsinkiin. Laivalla Kekkilän laiturilta Kiviniemeen ja sieltä edelleen rautateitse. Tomaatti oli vielä siihen aikaan verrattain vähän käytetty tavallisen rahvaan kansan ruokataloudessa. Suurimalta osaltaan ne kaupungeissa myytiin hotelleihin herrojen ruuaksi. Kekkilän tomaatteja meni Helsinkiin niin paljon, ettei niille kaille löytynyt ostajia. Kaupan välittäjät Helsingissä ajattelivat, että mahdollisesti Tukholmassa niillä olisi menekkiä ja lähettivät jonkun määrän tomaattilaatikoita sinne. Sielläkin oli omat tomaattiruuhkansa ja siellä hallihutokaupassa myytyinä saatiin niistä vain lähetyksustannukset.

Elokuun loppupuolella oli ensimmäinen halla-yö, joka huomattavasti vioitti tomaattien kehitystä ja nipisti tupakankin lehdistöä. Tämä olisi vielä jotenkin mennyt,

kun lämpimien ilmojen tultua molemmat viljelykset huomattavasti virkistyivät. Mutta kolmen viikon päästä ensimmäisestä, tuli suurempi halla-yö. Lämpö laski 2 astetta alapuolelle nollan ja tämä näyttäytyi verrattain tuhoisaksi. Silloin yöllä sytytettiin viljelysalueille aikaisemmin varatut sahajauhokasat savuamaan, mutta kylmä oli liian suuri savun vaikutukselle. Laskimme silloin, että yhteen asti, savuaaminen voisi suojella kylmän tuhot. Kun lämpö laski niinkin alhaalle, hälyytettiin koko Haparaisten kylän asukkaat pelastustyöhön. Miehet ajoivat hevosilla paikan läheisyyteen kylmää vettä ja kaikki toiset kastelukannuilla ja muilla mahdollisilla astioilla huuhtelevaan kohmettuneita tomaattien ja tupakan lehtiä. Tämän työn piti tehdä aamulla varhain, ennenkuin aurinko ehtisi sulattaa jäätyneitä lehtiä. Oli kovin vaikeata silloin päätellä, kuinka suuren avun tämä kylmä vesihuuhtelu antoi, mutta myöhemmin havaittiin, että suuri osa tupakan kasvustosta oli vielä vihreätä. Myöhemmin ihmeteltiin, kuinka nopiasti hyväntahtoiset kylän asukkaat saatiin liikkeelle.

Tupakkasadon lopullista korjausta viivyteltiin mahdollisimman pitkälle, sillä niiden lehtien lopullinen kypsyminen oli vielä vähää vaille valmistumatta. Nyt kylmän vioittamina oli niiden hätäinen korjuu ainoa pelastus. Aamusta alkaen jokainen joka suinkin pystyi oli korjuutyössä hevosmiehien mukana. Iltaan mennessä olikin valtavan suuret kasat tupakan lehtiä kaikki kartanon katoksien alustat täynnä. Nyt oli saatava nämä lehtikasat paikoilleen. Kutsuttiin suuret talkoot kokoon, johon Haparaisten ja Keljan kylän asukkaita joukottain tuli. Tupakan kokonaiset lehdet niiden lehtihangoista neulan avulla pujoteltiin nuoralle lähelle toisiaan ja ne päistä kiinnitettiin kahden parrun väliin suojaisien katoksien

alle. Tämä oli valtavan suuri työ, eikä kirjoittajalla ole tiedossa, kuinka pitkät lankamäärät näiden tupakan lehtien kuivauksessa käytettiin.

Syyskauden työnä oli sitten niiden kuivaaminen riihessä ja sen jälkeen lajittelu. Suuri osa tomaattisadosta saatiin kypsänä korjatuksi, mutta suurempi osa niistä jäi vihreiksi, joista pieni osa säilöttiin kotitalouden käyttöön ja suurin osa eläinten ruuaksi.

Tupakkaa kasvatettiin vielä suurissa määrin seuraavanakin kesänä kirjoittajan ollessa vielä toiminnassa mukana. Lisäksi silloin oli eri tupakkalaatujen kokeilukenttä, jota hoitamassa oli neiti Viinikainen Helsingistä.

Lopuksi vielä en voi olla mainitsematta, että näiden edellä kerrottujen viljelmien kasvatuksessa alusta niiden loppuvaiheisiin asti puutarhuri sai kitkattomasti apua ja yhteisymmärrystä kartanon maanviljelysjohdon puolelta.

Ottaen huomioon Suomen ilmastolliset olosuhteet, edellä kerrotut muistelmät liittyvät tarkasti tapahtumiin, joiden kokeilutarkoitukses-

sa tehtyjä rohkeita otteita ja suurpiirteisyyttä ei nykypäivänäkään, jos saman laajuisia viljelyskokeita yritettäisiin, voitaisi huomioimatta sivuuttaa. Kirjoittajalle olisi enemmän kuin mielenkiintoista tietää, onko jälkepäin siellä kaukaisessa isien maassa kasvatettu avomaalla tomaattia ja tupakkaa samanlaajuisissa mittasuhteissa?

Lauri Alho

Edellä oleva palkittu kirjoitus ei ole Hilma Alhon kirjoittama vaan hänen aviomiehensä Lauri Alhon, jonka he pyytävät oikaisemaan. Saimme sieltä kirjeen, josta lausomme kiitoksemme.

He ilmoittavat myös että Sam. Niemi, jonka kuva oli viime numerossa, kuoli 1. 11. Astoria sairaalassa. Emme ole saaneet mainitsemamme lehteä emmekä runoanne "Suvannon Seutu." (ei kai lie myöhäistä lähettää se uudelleen). Posti näyttää joskus "erehtyvän" näillä pitkillä taipaleilla.

Lähetämme Teille myös ne Suvannon Seudut, jotka eivät osuneet perille. Hyvää joulua toivoen kotimaan terveisin.

Suvannon Seudun toimitus.

Ahon reunalta

On nähty jouluja monta, on iloisia ja ikäviä, mutta aina se on odotettu tulija. Ahon reunallakin katsoja pysähtyy muistelevaan joulujen ketjua.

Siiranmäen joulu oli sodan joulu. J.r.28 vapaana oleva miehistö ryhmittyy jouluaamun valjetessa neliöön keskellään Siiranmäen kansakoulun rauniot. Hiljaisina rivistöinä saapuvat komppaniat, ei juuri komentosanojakaan kuulu. Rintamalohkommekin on hiljainen. Vain silloin tällöin kajahtaa laukaus juhla-aamun hämärään. Varovaisena, arkaillen alkaa jouluvirsi "En-

keli taivaan —" se ikäänkuin kiertää neliötä, kohoa viimein koulun raunioitten ylle, levittäytyy jo voimakkaana rauhaa julistavana vyörynä yli aution rauniokylän.

Pastori julistaa: Minä ilmoitan teille suuren ilon. Nämä joulu-evankeliumin sanat eivät tavoita sitä harmaatakkista joukkoa, sen aatokset ovat jouluvirren kantamina lentäneet kauas — kotiin —.

Minulla ei ollut kotia, minne olisin aatoksieni kera karannut, pois täältä. Eihän täällä ole joulua, turhaan sinä, pastori, yrität sitä tänne tuoda. Poissa on omatkin ajatuk-

I. Karpanmäki:

SAKKOLAN MAJATALOISTA

Kiviniemi

Kiviniemessä oli majatalo jo 1700-luvulla, sillä Kiviniemi oli siihen aikaan liikenteen keskus. Valtatiet Käkisalmen Viipurin ja Pietarin välillä kulkivat tätä kautta, sillä täällä oli Vuoksen vesistön ylittävä silta. Kiviniemessä oli myös 1700-luvulla kirkko, pappila ja hautausmaa. Kirkkomaan lutherilaisesta kiviainesta oli näkyvissä vielä minun lapsuuteni aikana ja paikkaa kutsuttiin Kirkkonurmeksi. T. Männikön kertoman mukaan oli Kirkkonurmen laitaan rakennettu lato tehty kirkon perustuksille. Rehevä kasvullisuus oli peittänyt kaikki alleen. Täällä kasvoi mm. kookkaita pähkinäpuita ja me lapset usein syksyisin kiipeilimme niissä pähkinöitä keräämässä.

Sakkolaan perustettiin myöhemmin lisää majataloja niin että niitä oli maamme itsenäistytessä kuusi kappaletta, nimittäin: Sakkolan kirkolla Virkillä, Vilakkalassa Vis-

seni, sanat haparoivat tyhjyyttä. Ei heilläkään ole joulua, lapsilla ja äidillä, siellä toisen tuvan lämpimässä he kai muistavat menneitä jouluja ja isää, kuten minäkin täällä heitä.

Nämä koulun rauniot väläyttivät kumminkin mieleeni valoisan muiston — kotikylän koulu, kynttilät joulupuuissa lämpöisin liekein ja riemukas laulu: Koska meil on nyt joulu, juhla armas lapsien, eikä huoleta koulu, syy on olla iloinen. Lämpöinen tunne tulvahtaa, täyttää mielen. Muistojen voima toi tännekin joulun.

Tämmöinen oli yksi elämäni joulu, sekin muistojen joulu. Ilmoittakoon taas joulu meille jokaiselle sen suuren ilon.

Viki

karilla, kyyriasema Haitermaassa Velj. Koirasella. Suvannon eteläpuolella olivat majatalot Riiskassa Mamejeffilla ja Sudenhännässä Sipiläisellä.

Majatalojärjestelmä lakkautettiin 1935. Tällöin oli autoliikenne jo hyvin yleistä. Kaupparatsut, majatalojen vakinaiset asukkaat ajelivat omilla vaunuillaan ja linja-autojakin liikkui melkein kaikilla pääteillä. Välimatkat olivat lyhentyneet.

Kunnallislautakunnan esimies Pekka Puhakka.

Autolla saattoi tehdä päivässä monta kertaa pitemmän matkan kuin hevosella, joten yöpymispaikkoja tarvittiin vähemmän.

Kiviniemen alkuperäinen majatalo oli rakennettu Kievari nimiselle 1,5 ha. suuruiselle tontille Pietarin-Viipurin maantienristeykseen. Tämän kestikievarin toiminnasta en ole saanut minkäänlaisia muistitietoja. Nähtävästi talonpojat suorittivat kyydit jonkunlaisessa vuorojärjestyksessä. 1800-luvun loppuvuosina siirtyi majatalonpito Pekka Puhakalle, joka oli ostanut

Kiviniemestä kookkaan maatilan. Enti-Kievarin rakennus oli tämän jälkeen monenlaisessa käytössä, paitsi asuintalona se oli pariin otteeseen kauppalikkeena, alakansakouluna. Vähän ennen talvisotaa osti talon Kiviniemen rukoushuoneyhdistys ja kunnosti sen omia tarkoituksiaan varten. Pitkää aikaa ei talo ehtinyt olla tässä uudessa käytössä kun kotiseutu oli jätettävä.

Uusi majatalon isäntä Pekka Puhakka hoiti monia liiketoimia maatalouden lisäksi. Hän oli myös Sakkolan kunnan kunnallislautakunnan esimiehenä 1911—1917, jolloin myös kunnan rahastonhoito oli hänen hallusaan. Hänen kuoltuaan 1919 siirtyi majatalonpito hänen kasvattipojalleen Eemil Männikölle. Tätä tehtävää hoitikin Eemil Männikkö kolmen vuoden keskeytystä lukuunottamatta aina majatalojen lakkauttamiseen saakka.

Yrjö Koiranen piti majataloa Kiviniemen kosken pohjoispuolella nämä kolme vuotta, mutta vakituiset asiakkaat kävivät Männiköllä edelleenkin ja tämän jälkeen siirtyi majatalo virallisestikin jälleen Männikön hoidettavaksi.

Eemil Männikön poika Toivo, joka on syntynyt ja kasvanut majatalossa, tehnyt kyytejä vuosikymmeniä, muistelee näitä asioita seuraavasti:

Kun Kiviniemi sijaitsi monien valtateiden risteyksessä, oli kyyti-velvollisuuskin moneen suuntaan. Pohjoiseen päin ajettiin Vuokse- laan, Räisälän Humalaisiin, matka kahdeksantoista kilometriä, Pyhäjärvelle Noitermaahan, johon matka oli sama, Sakkolan kirkonkylään Virkille oli matkaa kaksikymmentäkolme kilometriä. Suvannon eteläpuolelle ajettiin Riiskaan ja

Sudenhännän majataloon. Rautuun ajettiin Mäkrälle ja kirkolle, Valkjärvelle Nurmijärvelle ja kirkolle sekä Viipuriin päin Pasurille. Meille oli määrätty kuusi kyytiä päivässä, mutta esim. rautatien tekoaikana oli kyytejä niin paljon ettemme ehtineet kaikkia suorittaa. Meillä oli sopimus Vuorisen ja Koppasen kanssa että he auttoivat meitä kiireisinä päivinä.

Suurimpina asiakkaina olivat meillä kauppaedustajat, joita oli liikkeellä paitsi Viipurista myöskin Sortavalasta ja Joensuusta saakka. Nämä olivat enimmäkseen hauskoja ja huumorintajuisia miehiä, jotka kiersivät pitäjämme kauppa-liikkeissä tuotteitaan esittelemässä. Usein sattui matkoilla kommelluksia, joista tässä muutamia.

Jouduin kerran viemään kaupparatsuja Repoa ja Pellin Jussia Kiviniemestä Valkjärvelle. Matka sattui keväällä kelirikon aikaan. Kiviniemessä oli jo tie sulana joten lähdimme matkaan kärrypelillä. Vaalimossa oli jo niin paljon lunta että kävimme eräässä talossa vaihtamassa kärryt rekeen. Ajoneuvo oli niin pieni että tuotti suuria vaikeuksia sijoittua tavaroinemme siihen. Asia ratkaistiin siten että minä kävin kannaksille seisomaan ja Repo ajoi hevosta. Pääsimme hyvin aina Valkjärvelle saakka, mutta siellä oli sellainen paikka jossa maantie putosi syvään notkoon, ympärillä oli kolmella puolella korkeat mäet, joista oli sulamisvesiä valunut tielle oikeaksi järveksi. Siinä oli tienlaidassa kuorittu talvella puita ja puunkuoria oli pienissä kasoissa lähellä maantienojaa. Repo katsoi parhaaksi ajaa niiden kuorikasojen yli. Pääsimme onnellisesti keskelle lätäkköä kun reki hupsahti kuorien väliin ja kaatui äkkiä nurin.

Miehet olivat pitkällään vesilätäkössä. Pellin Jussi pääsi ensiksi seisomaan kauttaaltaan märkänä, levitteli Revon edessä käsiään ja sanoi.

— Mitä pahaa mie oon teht kosie miul näi teit?

Onneksi oli majatalokin lähellä, mentiin kiireesti sinne ja isäntä lainasi miehille kuivat vaatteet. Pellin Jussi oli suurikokoinen mies ja isäntä oli pieni, niin hänen housunsa ulottuivat Jussille vain polviin saakka.

Erääseen naapurimajataloon tuli kerran kaksi ylioppilasneitosta kyytiä tahtomaan. Emäntä huusi heinäpellolle että, hei Jussi, tuleppas kyytiin! Hevonen valjastettiin ja lähdettiin matkaan. Jussi oli talon poika, mutta tytöt luulivat häntä vain tavalliseksi renkipojaksi.

— Oletko sinä kuvankin ollut tässä talossa? kysyivät he.

— Koko ikäni, vastasi Jussi.

Tytöt eivät tästäkään mitään huomanneet vaan rupesivat puhumaan keskenään Ruotsia ja Saksaa.

— Kyllä tuo Jussi on komea poika, minä voisin vaikka rakastua siihen.

— Ja minä voisin mennä hänen kanssaan vaikka naimisiin.

Matkan varrella oli tien laidassa pikkuinen lampi ja toinen tytöistä sanoi että, Kyllä minä voisin lähteä tänne Jussin kanssa vaikka uimaan.

Jussi istui ajajan paikalla mitään sanomatta. Tulivat sitten perille. Isäntä tuli pihalle vastaan ja huudahti.

— Katsoppas, kun on maisteri itse lähtenyt kyytiin.

Tytöt nolostuivat niin etteivät sisäänkään lähteneet, pysyivät vain kyydin seuraavaan majataloon, nostivat matkalaukkunsa kärriin valmiiksi.

— Valjastakaa hevonen ja tulkaa perässä. Me alamme kävellä kun on näin kaunis ilma. Nousemme sitten kyytiin matkan varrella.

Myös Vuoksen laivalle tilattiin usein puhelimella kyytiä. Laivat tulivat Antreasta klo 15 ja 22.

Kun kyyti saattoi olla parikymmentäkin kilometriä naapurimajataloon. Oli usein jo aamuyö pitkällä ennenkuin joutui kotiin.

Isäni joutui kerran kyyditsemään Vuoksen laivalta itse kuvernööriinkin. Hänellä oli omat rillat ja oma kuski, mutta hevospari oli saatava majatalosta. Oli heillä valjaatkin, mutta isäni laittoi omat valjaansa ja tahtoi itse lähteä ajamaankin.

— Osaatko hallita yhtä aikaa kahta hevosta? kysyi kuski.

— Minä olen nämä itse hoitanut ja kyllä minä näiden kanssa toimeen tulen, vastasi isäni. Kyyti oli Rautuun.

Vaikka majatalot lakkautettiin niin entiset tuttavat yöpyivät meillä niinkuin ennenkin. He soittelivat ympäri Kannasta että silloin tullaan. Lämmittäkää sauna valmiiksi. Joskus oli toistakin kymmentä autoa yhtä aikaa meidän pihalla. Päiväksi he hajaantuivat ympäri pitäjää eri kauppalikkeisiin ja palasivat illalla taas meille.

Niistä oli aina emännille rasitusta ruuan ja muun passaamisen suhteen.

Kerran tuli viipurilainen osakunta seurantalolle pitämään lystiä ja kysyivät meiltä että saisivatko he ruokaa. Tämä sattui kesällä.

— Kuinka monta teitä on?

— Kaksisataa.

— Tulkaa kahden tunnin päästä niin ruoka on valmiina.

He eivät oikein uskoneet sitä, mutta kahden tunnin kuluttua oli pitkät pöydät katettu puutarhaan ja ruokaa oli riittävästi.

Kerran taas tuli meille kaksi saksalaista herraa, jotka elekielellä pyysivät syötävää. Pöytä katettiin, mutta miehet eivät ruvenneet syömään, he vain haastaa pulisivat eikä isäni saanut selvää siitä, mitä he oikein halusivat. Hän soitti eläinlääkäri Backmannille ja pyysi toista miehistä puhelimeen. Asia selveni pian Backmannin toimiessa tulkkina. Miehet selittivät että heil-

YLLI KERTO

Voimamiehiä

Suvannolta ajettiin ennenvanhaan tukit Vuokselle hevosvoimalla kun ne oli ensin lautalla uitettu Käpin rantaan. Tässä oli lankuista tehty tie korkean mäen päälle että hevosten oli helpompi vetää kuorma. Tie oli suunnilleen siinä kohdassa, johon oli myöhemmin rakennettu rautatieasema.

Minä olin sellainen penkkihilleirin kokoinen ja oli aikaa seurata aikamiesten puuhia. Ajomiehiä oli monta ja niille oli puulaakin puolesta määrätty apumiehiä, jotka auttoivat kuorman teossa ja samalla laittoivat esteitä pyörien eteen kun hevoset pysähtyivät mäessä lepäämään, ettei kuorma liukunut takaisin.

Röykkylästä oli eräs vahva, suoraryhtinen mies, entisiä kaartilaisia. Kun hän tuli hevosineen rantaan, menivät apumiehet auttamaan joitakin toisia kuormantekijöitä, lienevät olleet jostakin mustasukkaisia tälle Röykkylän miehelle. Kun hän oli odottanut aikansa niin hänen sisunsa kiehahti ja hän teki kuorman yksinään. Otti vain suuret tukit keskipaikasta kiinni ja kanteli kärryynsä, köytti kiinni ja sanoi että, pitäisi saada tietä.

Vai pitäisikö käydä sitäkin rai-vaamaan.

Nyt annettiin miehelle tietä ja nöyrästi lähtivät apumiehet mäessä auttamaan.

le on laitettu niin ylellinen ruokapöytä etteivät he uskalla ruveta syömään ennenkuin he saavat tietää, paljonko se maksaa. He ovat vain köyhiä opiskelijoita eikä heillä ole varaa sellaiseen ylellisyyteen. Kun miehet saivat tietää aterian hinnan, rupesivat he nauraen syömään hyvällä ruokahalulla.

Tämän ajomeingin muistaa kyllä vielä vanhempi sukupolvi, ainakin Nestori, joka oli puulaakin pomon poikia.

Tämä samainen voimamies oli Kyyrölän kasarmilla vanhan sotaväen aikana. Siellä oli venäläisiä sekä suomalaisia sotilaita. Harjoitusten lomassa tuli sellainen juoksuhyppy. Oli savinen vesikuoppa, sen reunalle kävi mies kyyryyn ja siitä piti hypätä yli. Kuka kauemmaksi pääsi, oli tietysti paras. Tuli tämän Röykkylän miehen vuoro. Hän sanoi ettei ole ikinään oppinut tuollatavalla hyppimään, mutta siellä oli pakko. Hän otti vauhtia ja kun pääsi venäläisen sotilaan niskan korkeudelle niin lykkäsi sen sinne savimonttuun ja itse päälle. Nyt tuli polina ja sitä selviteltiin pitkän aikaa, mutta kun toinen kompastui niin minkä sille voi.

Sitten toinen tapaus samoilta ajoilta. Siellä oli venäläinen voimamies ja painija, kehuttiin ettei sille kukaan pärjää. Suomalaiset sanoivat että on heidänkin saksiaan voimamiehiä ja tämä oli koetettava. Siinä oli sekä upseerit että miehet katsomassa kumpi voittaa. Venäläinen tuli ja aikoi ottaa otetta, mutta meidän poika otti kaverin keskosista kiinni ja puristi niin että kun löysäsi, meni kaveri polvilleen. Nyt tuli kysymys siitä että tämä ei ollut painia. Meidän poika sanoi ettei hän osaa muuta kuin sylipainia ja siihen se voimien koitos jäi. Tämän on kertonut Kiviniemessä kalastaja Sakari Kekki ja hän oli myös niitä Suomen kaartilaisia.

Kiviniemessä Lopotissa asui Aleks Hyyrynen. Hän oli usein lotjamiehenä Vuoksella. Voimaa ei puttu-

nut kun hän proomusta heitteli ylös jauhosäkit yksinään. Tavallisesti oli aina kaksi miestä tässä hommassa. Tämä oli hänelle hyvää ansiota kun hän teki kahden miehen työn yksinään. Talvisin kun hän oli tukin ajossa ei siihen apumiestä tarvittu kun kuorma syntyi. Muuten hän oli hiljainen ja silvo työmies. Hänellä oli myös jonkun verran maanviljelystä.

Kiviniemeen tuli olympiapainija kultamitalimies K. Åberg Toivosen tilanhoitajaksi. Silloin oli laivaliikenne Vuoksella ja n.s. litalaivalla sunnuntai-iltoina oli aina nuorisoa, laiturilla pyörittiin piirileikkiä ja välistä pistettiin polkaksikin, jos sattui soittaja paikalle. Oli Herman niminen (tämä oli liikanimi) nuori mies hiukan kaljoissa ja oikein rivosuinen, piti sellaista seremoonia ettei kukaan saanut oikein sananvuoroa. Nyt tämä Åberg otti nähti tietämättä Hermannin niskasta ja persuksista kiinni ja ne olivat pitkät askeleet kun oltiin maissa. Siinä oli rannalla hyvä hiekka. Siihen pauskasi Hermannin ja sanoi että kun olet yleisellä paikalla niin muista olla siivosti, räppäsi kämmenet yhteen ja lähti laiturille. Hermann lähti myös eikä sanonut alkukyydistä edes kiitosta.

Kiviniemen asemalla lastattiin parruja ja aseman Suvannon puoli oli vielä pehmoista hevosella ajaa. Aadam Raaska oli nelipyöräkärriillä hakemassa jotakin tavaraa, takapyörä upposi ja hevonen ei jaksanut vetää sitä pois. Åberg sattui olemaan asemalla ja näki tapauksen, meni luo ja sanoi että ei-köhän se lähde jos hiukan autetaan. Raaska vastasi ettei se ihmisvoimin lähde, kun ei kerran hevonenkaan jaksaa. Mutta Åberg otti

Vasemmalta: 1. Armas Holttinen, 2. Soini Karjalainen, 3. Mirja Kuisma o.s. Pensas, 4. Eino Kuisma, 5. Eino Nerho, 6.) Edit Naski o.s. Kukkonen, 7. Eemil Kekki, 8. Lahja Kekki (edessä) 9. Helmi Sipponen, 10. Eero Luukko, 11. Lyyli Helo o.s. Pensas, 12. Sylvia Karjalainen, 13.) Yrjö Pitkänen (edessä) 14. Kerttu Luukko, 15. Sanna Pitkänen.

Suvannon Seudun tilaajia koolla Jyväskylässä

Muutamat Jyväskylässä asuvat Suvannon Seudun tilaajat esittivät toivomuksen saada kokoontua yhteiseen tilaisuuteen, johon lehden toimittajakin saapuisi, keskustelemaan lehtemme liittyvistä asioista ja muistelemaan entistä kotiseutua. Tämä toteutui kun entinen kivi-

niemeläinen Yrjö Pitkänen antoi luvan kokoontua hänen kauniiseen omakotitaloonsa. Mitään virallista kutsua ei esitetty, muuten vain kulki sana suustasuuhun. Tämä lie aiheuttanut sen etteivät läheskään kaikki Jyväskylässä asuvat lehden tilaajat olleet saapuneet tilaisuus-

teen. Viisitoista henkilöä oli kuitenkin saapuvilla ja aika kuluikin rattaisti menneitä muistellessa. Iivari Karpanmäki esitti alustuksen Suvannon Seutu-lehden kehityksestä, levikistä ja tulevaisuuden suunnitelmista. Alustuksen johdosta keskusteltiin vilkkaasti. Toivotavasti tilaisuus antoi uusia virikkeitä tilaajien ja lehden toimituksen kesken. Talon puolesta tarjottiin kahvia sekä "munavoita ja piirakkaa", josta parhaimmat kiitoksemme uuteralle emännälle. Liitämme tähän myös yhteisen valokuvan, josta kauempanakin asuvat naapurit ja tuttavat voivat nähdä kuinka itsekunkin olemus on kesän vuosien painon. Joukkoterveisin kaikille sakkolalaisille.

Koska talon isäntä Yrjö Pitkänen oli vajaa viikko aikaisemmin täyttänyt 65 vuotta, omistimme

Armas. Kyllä siinä niin kävi että sellainen voima oli ankkurissa että vedon voitti Kiviniemi.

Oli hevosseuran iltamat nuorisoseuran talossa ja tietysti oli järjestäjien pantava järjestysmiehet ja nämä olivatkin tällä kertaa mittavia miehiä: Kaitala, Åberg, Hyyrysen Ale ja ovimiehenä oli Anttilan Yrjö. Nämä kaikki siinä kahden metrin pituisia miehiä. Juhlavieraat sanoivat etteivät ole ikinään nähneet että pikkupojat ovat toimihenkilöinä.

4x4 parrun, pisti sen takapyörien alle ja sanoi että koittakaahan käskeä sitä hevosta. Raaska käski ja tämä auttaja nosti koko takapyörät ilmaan ja ymmärrettävää on että kyllä kuorma lähti.

Kerran olivat kesäjuhlat ja urheilukilpailut Kiviniemen kilpaajoradalla. Yksi tärkeä numero oli köydenveto. En muista että ketä oli vastustajina, mutta Kiviniemen vetäjät olivat: K. Kaitala, K. Åberg, A. Nuora ja ankkurina Pitkäsen

tilaisuudessa huomiota myös tällekin asialle, oli tämä tilaisuus samalla, vaikka hiukan myöhästyneenä, myös syntymäpäiväjuhla. Kiviniemen nuorisoseuran puolesta ojensi kauniin kukkakorin juhlijalle neiti Helmi Sipponen ja jätti samalla myös Jyväskylässä asuvien sakkolalaisten adressin ja ostokortin. Hetken tunnelmia kuvasi lyhyessä puheessaan Iivari Karpanmäki. Muisteltiin menetettyä kotiseutua yhteisiä harrastuksia siellä. Yrjö Pitkänen otti nuorempana osaa monenlaisiin yhteisiin harrastuksiin. Mm. kotikylänsä nuorisoseurassa hän esitti monia pääosia suu- rissa kokoillan näytelmissä. Hän

Yllö askartelutöiden parissa.

oli oikea huumorimies, joka sepiteli monenlaisia viisuja, pakinoita ja kronikoita, mitä sitten esitti yhteisissä tilaisuuksissa kaikkien iloksi. Nuorena hän kokeili monenlaisia ammatteja. Hän lienee ollut ensimmäisiä tiekarhun ajajia Kannaksella. Hän rakensi Viipurin Papulaan kookkaan asuintalon, joka lie jäänyt hiukan keskeneräiseksi kun talvisota syttyi. Sodan aikana hän joutui Jyväskylään tykkitehtaan palvelukseen, jossa on ollutkin aina tähän saakka. Muutama vuosi takaperin hän joutui tapaturmaan, sairaalaan ja moniin suuriin leikkauksiin. Toipuminen on kestänyt kauan. Vieläkin hän tar-

vitsee kyynärpääsauvoja liikkuesaan. Lehtemme lukijoille hän on tullut tutuksi lyhyillä muistelmapakinoillaan "Ylli kertoo". Vaikean sairauden vuoksi hänen kirjalliset hommansakin ovat olleet keskeytyneinä. Tervehdyttyään hän on luvannut jatkaa niiden kirjoittamista. Yrjö Pitkänen ei ole jäänyt lepäämään laakereillaan vaikka liikuntakyky on ollut melkein olematon. Käteväenä ja uuteralana miehe-

nä hän on ruvennut valmistamaan katajasta pieniä kippoja, tynnyreitä ja kolpakoita, joita menee aina ulkomaille saakka.

Lehtemme toivoo pikaista toipumista uuteralle avustajalleen sekä pirteitä pakinoita.

*

Kiitän ja kumarran niitä, mitkä muistiit minnuu merkkipäivänäin.

Yllö

Kiviniemen Nuorisoseuralla

oli vuosikokous Lempäälässä Esteri Heinon luona 9. 10. Kokouksen avasi toimittaja Iivari Karpanmäki, joka myös valittiin kokouksen puheenjohtajaksi. Pöytäkirjaa piti liikkeenharjoittaja Olavi Partanen. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin rva Maria Käppi ja mv. Jaakko Valkonen. Sihteeri Partanen luki vuosikertomuksen, josta todettiin seuralla olleen olosuhteisiin nähden toiminnallinen vuosi ja kertomus hyväksyttiin. Rahastonhoitaja T. E. Männikkö selosti seuran nykyisen tiliaseman ja luki tilintarkastajain kertomuksen. Tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus hyvin hoidetuista tileistä.

Esimieheksi alkavalle vuodelle valittiin mv. Toivo E. Männikkö. Johtokunnan erovuoroiset jäsenet Väinö Vuorinen, Nestor Nykänen, Asta Valkonen ja Ester Heino valittiin uudelleen sekä Toivo Männikön tilalle Iivari Karpanmäki. Tilintarkastajiksi valittiin edelleen mv. Väinö V. Lius ja ent. mv. Juho Kauranen, varalle emännät Lempi Nykänen ja Elina Vuorinen.

Hyväksyttiin työohjelma. Jäsenmaksu pysytettiin ennallaan. Toimikunnat ja niiden tehtävät valvoo ja huolehtii johtokunta. Edustajiksi liiton vuosikokoukseen valittiin Helmi Uosukainen ja Toivo Männikkö, varalle Selma Suokas.

Kahdelle opiskelijalle annettiin kummallekin 200 mk:n stipendi ja johtokunnalle varattiin lisäksi 400 mk:n määräraha mahdollisia lisäavustuksia varten käytettäväksi. Karjalan Aamua tilataan 14 vuosikertaa ja Nuorten Sanomia jokaiseen jäsenperheeseen.

Tämän jälkeen piti johtokunta kokouksensa, jossa valittiin varasimieheksi edelleen mv. Väinö Vuorinen, sihteeriksi edelleen liikkeenharjoittaja Olavi Partanen, samoin varasihteeriksi edelleen ent. valistusohjaaja Helmi Uosukainen ja rahastonhoitajaksi em. Meri Männikkö. — T. E. M.

*

Petäjäjärven Nuorisoseuran vuosikokous

pidettiin 13. 11. -66 Tottijärvellä Nuoran Matilla. Seuran monivuotinen sihteeri Laina emäntä tarjoili ensin kahvit kokousvieraille kauniissa tuvassaan.

Kokouksen avasi esimies Kauko Virolainen, puheenjohtajana toimi Viktor Ryyppö ja kirjuri Elli Pulakka. Vuosikertomus hyväksyttiin samoin tilit ja myönnettiin tilintekijöille tili- ja vastuuvapaus. Kokouksen yksimielisestä pyynnöstä suostui esimies Kauko Virolainen jatkamaan edelleen esimiehen

Vokin uuteen myymälään ovat tutustumassa entiset sakkolalaiset: vasemmalta rouva Toini Valkonen Vesilahdelta, opettaja Albert Laamanen Mikkelistä, kapteeni evp. ja rouva Aaro Laamanen Helsingistä, rouva Marjatta Lindeberg Kesälahdelta, maanviljelijä ja rouva Väinö Karonen Vihtistä. Toimitusjohtaja Tyyne-Kerttu Virkki esittää tässä suunnittelemassaan kaksiväristä autohuopaa. Edessä pöydällä kaunista suomalaista taidelasia. Myytävänä olevat tavarat ovat erittäin tarkasti valikoitua käyttötavaraa. Myymälän hoitajana toimii rouva Arna-Marita Hedberg.

Sakkolalaista liiketoimintaa Helsingissä

Puuhakkaan ja monitoimisen sakkolalaisen, päätoimittaja ja mallisuunnittelija Tyyne-Kerttu Virkin omistuksessa pian 20 vuotta Helsingissä Unioninkatu 15. sijaitseva koti- ja taideteollisuusliike Vokki o/y on syksyn kuluessa saanut

uuden ja tyylikkään sisarmyymälän Kasarminkatu 19:ta. Liike sijaitsee suomalaisen muotoilun näytelyhuoneuston (Finnish Design Centerin) välittömässä läheisyydessä. Siellä on laaja valikoima nimikkaiden taiteilijoiden muotoile-

mia lasi-posliini-keramiikka-esineitä Vanhassa kodikkaan ahtaassa Vokissa myydään edelleen käsin kudottuja kankaita, verhoja, pöytäliinoja ja eri taiteilijoiden töitä, samoin kuin kotikäsitöinä valmistettuja puu- tuohi- ja lastutöitä. — Uudessa ja tilavammassa Vokissa ovat esineet paremmin esillä ja valikoima vieläkin runsaampaa, joten toivomme, että kaikki sakkolalaiset, Helsingissä asuvat ja kauempana tulevat, muistaisivat Vokin myymälät lahjaa tai käyttötavaraa tarvitessaan. Olette yhtä tervetulleita tutustumiskäynnille kuin ostoksillekin. Muistattehan osoitteet: Unioninkatu 15 ja Kasarminkatu 19. Vokki O/Y. — K.W.

Nuorison Liitolle seuramme toiminnassa ansiotuneille pitkäaikaisille toiminnanmiehille Yrjö Pulakalle, Viljo Kurikalle ja Lauri Talikaiselle myönnettäväksi Hermanin arvonimi.

Näin lyhyesti kerrottuna kokouksen kulku, mutta sen sisällä henki voimakas menneen kotikylän muisto ja siellä suoritetun aatteen työn sieluihin painama usko ihmisyyden voitosta.

V. R.

tehtäviä. Johtokunnan erovuoroiset jäsenet valittiin uudelleen. Johtokunnan kokoonpano on: varaesimiehenä Viljo Kurikka, kirjuriina Laina Nuora, rahastonhoitajana Viktor Ryyppö, muut johtokunnan jäsenet, Yrjö Pulakka, Väinö Virolainen, Viljo Purontaa, Aira ja Soini Kurikka.

Eteläkarjalaisen Nuorisoseurojen Liiton vuosikokoukseen valittiin Elli Pulakka. Esitetään Suomen

Tämä on Suvannon Seudun viikkinen numero tältä vuodelta. Kiitämme lukijoitamme, jotka ovat jaksaneet seurata kirjoituksiamme. Toivottavasti yhteytemme jatkuu eteenkin päin. Lehti ilmestyy entiseen tapaan. Kohonneiden kustannusten vuoksi olemme kuitenkin pakotettuja nostamaan lehden tilaushintaa yhdellä markalla, joten se maksaa ensi vuonna viisi markkaa. Suvannon Seutu aloittaa yhdeksännen ilmestymisvuotensa, joten lehtemme on jo saavuttanut jonkunlaisen vakiintuneisuuden sakkolalaisten keskuudessa. Tilaa-jamäärä on ollut koko ajan pienessä nousussa. Tätä joulunumeroa painetaan tuhatkaksisataa kappaletta.

Sakkolalaiset, niinkuin kaikki karjalaiset, ovat jo löytäneet oman paikkansa uudella kotiseudullaan. On saatu uudet kodit, toimeentulo on jo vakiintunut ja alamme tottua uuteen elämäntahtiin, joka on kokonaan toinen kuin neljännesvuosisata sitten, jolloin olimme entisellä kotiseudulla. On tullut myös kokonainen uusi sukupolvi, joka on syntynyt ja kasvanut täällä eikä tunne Karjalaa muuten kuin vanhempien kertomuksista. Mutta heidänkin juurensa lepäävät karjalaisessa maaperässä eikä näitä juuria pitäisi katkaista. Kaikki me olemme samoja karjalaisia niin vanhat kuin nuoremmatkin.

Olemme keskittyneet enimmäk-

seen muistelemaan entistä Sakkolaa ja kertomaan mitä siellä oli. On tärkeää myös tulevan tutkimuksen kannalta saada näitä asioita muistiin merkityksi, sillä paljon vanhaa tietoa katoaa tämän sukupolven mukana. Olosuhteitten mukaan olemme myös koettaneet selostaa nykyisiä sakkolalaisten olinpaikkoja ja elämää täällä, vaikka painopiste onkin ollut vanhemmissa asioissa.

Lehdessämme on eräs osasto, jonka toimittamisessa pyydämme kaikkien lukijoiden apua. Jos joku ystävästänne tai tuttavastanne täyttää määrätyt vuosikymmenet tai saavuttaa matkansa päin, niin ilmoittakaa siitä lehdelle. Kun entiset kotiseutumme asukkaat ovat hajaantuneet ympäri Suomenmaan, niin näitä tietoja emme muuten saa. Monet vanhemmat lukijat kertovat että he lehdestä ensiksi katsovat nämä henkilötiedot, sieltä tulee eteen sellaisten ihmisten nimiä, joita ei ole nähnyt eikä kuullut heistä mitään vuosikymmeniä ja siksi nämä tiedot ovat kuin tervehdyksiä entisiltä ajoilta. Monet asiamiehet ja muutkin lukijat lähettävät säännöllisesti näitä henkilötietoja, mutta paljon näitä merkkipäiviä menee ohi kun toimituskunta ei saa niitä tietoonsa. Kaikki tällaiset maininnat julkaistaan maksuttomasti, mutta jos joku haluaa kuolinilmoituksen tai muun vastaavan, niin peritään tästä maksu tavallisen ilmoitustaksan mukaan.

Toivomme rauhallista joulua ja hyvää vuoden loppua kaikille lukijoille. Helmikuussa tavataan jälleen.

Tilatkaa Suvannon Seutu vuodeksi 1967

Jos lähiseudulla ei ole asiamiestä niin voi tilauksen tehdä esim. lähimmästä postitoimistosta, tai kirjeellisesti suoraan lehden konttoriin, osoite: Viiala 6.

Vuosia täyttäneitä

85 vuotta täytti 18.10. -66 Juho Heikkonen Pirkkalassa, kotoisin Viiksanlahdesta, jossa toimi mm. vuosikymmeniä pyhäkoulunopettajana.

80 vuotta täytti 5.9. -66 Iida Hännikäinen Pirkkalassa. Hän on kotoisin Luprasta.

80 vuotta täytti marraskuussa 1966 maanviljelijä Matti Sipiläinen Pirkkalasta, kotoisin Viiksanlahdesta.

75 vuotta täytti 7.10. -66 emäntä Maria Karonen Punkalaitumella, kotoisin Röykkälästä.

75 vuotta täytti 15.10. -66 maanvilj. Juho Mononen Jokioissa. Hän on syntynyt Valkjärvellä, mutta osti pienen maapaikan Kiviniemestä, jossa työskenteli vuosikymmeniä. Hän oli tunnettu ja arvostettu puuseppänä ja maalarina, joka maalasi mm. autoja. Sotien jälkeen hän on viljellyt maatilansa Jokioissa.

70 vuotta täytti 10.12. -66 emäntä Helena Nalli Punkalaitumella, kotoisin Haparaisista.

70 vuotta täytti 14.9. -66 emäntä Maiju Leinonen Pirkkalassa, kotoisin Tikansaareltä.

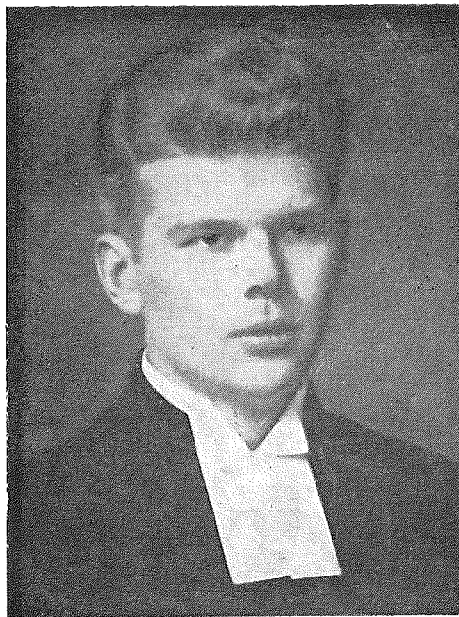

60-vuotta täytti lokakuun 12. pnä agrologi Tauno Meskanen Hämeenlinnassa. Hän on syntynyt Sakkolassa, käynyt Ylä-Vuoksen maamieskoulun v. 1929, Taisteluskoulun kanta-aliupseerikurssin vv. 1936—37 sekä Pienviljelysneuvoja-

opiston, josta valmistui agrologiksi v. 1946, lisäksi hän on suorittanut useita lyhyempiä kursseja eri aloilta. Agrologi Meskanen on palvellut kersanttina SJR:ssä Käkisalmissa vv. 1935—39, vääpelinä M. Pontt. P:ssä Säämingissä vv. 1939—40, komppanian vääpelinä PP 3:ssa vv. 1940—41, sodan aikana hän toimi esikuntatehtävissä eri joukko-osastoissa. V. 1946 hän tuli Hämeen läänin maanviljelysseuran asutustoimikunnan palvelukseen toimien asutustehtävissä 10 vuoden ajan, tämän jälkeen hän on toiminut vaakuutusosalalla, liikealalla sekä työnohtajana VR:n palveluksessa, vsta 1965 hän on ollut nykyisessä toimestaan Maaalouden Tutkimuskeskuksen Paikalliskoetoimiston palveluksessa työnohtotehtävissä. Agrologi Meskanen vapaa-aikojen harrastuksena on nuoruudesta lähtien ollut kuorolaulu.

60 vuotta täytti Elsa Laamanen 14. pñä lokakuuta 1966 Helsingissä. Hän on syntynyt Sakkolan Sudenhännässä ja avioitui Suvannon toiselle puolelle Sipilänmälle edesmenneen Vilho Laamasen kanssa. Elsa Laamanen on taitava kutoja. Useita vuosia hän oli tekstiilitaitelija Ahlstedt-Willandin kutomossa. Hän on myöskin taitava emäntä ja kuuluu Karjalan marttoihin pääkaupungissa. Merkkipäivänä häntä onnittelivat em. yhdistys, Sakkola seura: Kerttu Pitkänen ja Tyyne-Kerttu Virkki sekä suuri suku Viialasta ja Pirkkalasta, Mikkelistä, Kesälahdelta ja tietysti helsinkiläiset sukulaiset, ystävät ja tuttavat.

60 vuotta täyttää 15. 10. Helsingin pitäjän kirkkoherra, lääninrovasti Erkki Arvo Liesmaa Helsingissä. Hän on syntynyt Käkisalmissa, tullut ylioppilaaksi 1926 Käkisalmen yhteiskoulusta, suorittanut teologisen tiedekunnan erotutkinnon 1930 ja vihitty papiksi kesäkuun 6. pñä 1930 Viipurissa. Sen

jälkeen hän on toiminut ylimääräisenä pappina Joroisissa, Sakkolassa ja Rantasalmella sekä hoitanut vakinaista virkaa Sakkolan kappalaisena 1933—40, Valkjärven kirkkoherrana 1940—47, Urjalan kirkkoherrana 1947—57 ja hoitanut vuodesta 1958 Helsingin pitäjän kirkkoherran virkaa. Oman toimensa ohella hän on ollut JP 4:n pastorina 1934—39, Vuoksen keskikoulun uskonnonopettajana 1943—44, Malmin rovastikunnan v.t. lääninrovastina 1959, Helsingin pappien veljespiirin puheenjohtajana 1961—62, Sakkolan kunnanvaltuuston puheenjohtajana 1938—39, Mannerheim-liiton Sakkolan paikallisosaston puheenjohtajana 1931—40, saman liiton Valkjärven paikallisosaston puheenjohtajana 1951—57. Lääninrovasti Liesmaa on eri vuosina tehnyt lukuisia ulkomaisia opintomatkoja.

60 vuotta täytti 30. 10. -66 Arturi Repo Huittisissa, syntyisin Kaarnajoelta.

60 vuotta täytti 14. 12. -66 emäntä Martta Nuora Savitaipaleella. Hän on syntynyt Kiviniemessä.

50 vuotta täytti 8. 10. -66 Hilja Ruohomäki Viialassa, kotoisin Lapinlahdesta.

50 vuotta täytti 3. 10. -66 Osuuskassojen Keskus Oy:n virkailija Reino Söder. Hän on syntynyt Sakkolan Lapinlahdessa, jossa toimi maanviljelijänä talvisotaan saakka. Hän oli V & U-seura Sakkolan Jäntevän Lapinlahden alaoston puhjoht. 1937—38 Sakkolan Lapinlahden nuorisoseuran puhjoht. 1937—47. Hän sai SNL hopeisen nuorisoseuramerkin 1958. Hän toimi Helsingissä poliisikonstaapelina 1945, jolloin siirtyi nykyiseen toimeensa.

50 vuotta täytti 25. 10. -66 Tauno Nuora kotoisin Petäjärveltä.

50 vuotta täytti 2. 11. -66 poliisikonstaapeli Heikki Repo Mäntässä, kotoisin Kaarnajoelta.

50 vuotta täytti 12. 11. Sirkka Huuska Saarijärvellä. Hän on syntynyt Kiviniemessä ja ottanut osaa kotikylänsä nuorisoseuran toimintaan näyttelijänä ja lausujana ja kuului Kiviniemen sekakuoroon.

Vainajia

Elina Pitkänen syntynyt Sakkolassa 12. 9. 1890 kuoli Imatralla 19. 9. 1966.

Matti Karja syntynyt 10. 11. 1894 Sakkolan Kaarnajoella, kuoli 26. 9. 1966 Huittisissa.

Kansakoulunopettaja Anna Liisa Kurikka syntynyt Sakkolan Petä-

järvellä 27. 7. 1895 kuoli Lempäälässä 15. 9. 1966.

Viljam Urpanen syntynyt Sakkolassa 1. 6. 1909 kuoli Lempäälässä 27. 9. 1966.

Eino Sääksjärvi kuoli Kotkassa 11. 9. 1966. Hän oli entisiä petäjärveläisiä.

Lämmin kiitos osanotostanne, jotka kunnioitte rakkaamme muistoa.

ELINA PITKÄSEN

Omaisiet

Hyvää Joulua ja Uutta Vuotta

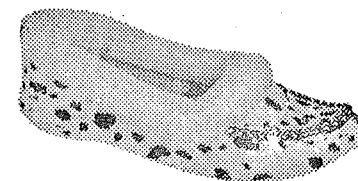
Suvannon Seutu lehden lukijoille

Tähtien loisteen kirkas yö,
yllä usvain synkän yön.
Joulukellon kaiun kuulen
Juhlatunne valtaa mielen.

**Paul, Jenny ja Väinö Vanhanen
Mrs. Ritva Sopuch, Mrs. Helka
Jokinen ja Mrs. Marja Schaper
Klaudia ja Lauri Pelkinen
Emilia ja David Koola (Sipilän-
mäki)
Soile ja Aarno Vuottilainen (Lup-
ra)
Hilma Valtonen
Tupu ja Pentti Pelkinen perhe-
neen**

Toronto Canada

Tohvelit joululahjaksi

JALKINEOSASTO
HÄMEENKATU 28

Tuotanto

Joulumyymälämme on varautunut palvelemaan Teitä runsailla valikoimilla.

Tohvelibaaristamme löydätte sopivat tohvelit niin nuorille — kuin vanhoillekin. Edullisinta kuitenkin on varautua ajoissa, sillä suuretkin varastot hupenevat nopeasti.

ÄIDIN MUISTOLLE

Rakas äiti, siitä kulunut jo vuosia on monta kun meitä viimeksi sä hoivailit. Tyyneesti kun viime lepoon uupuneena nukahdit.

Niin kauvas loitonneet on armaat askeleet, jotka ennen meitä rakkaudella johti. Jonnekin on kätes kaikonneet, jotka usein ojentuivat meitä kohti.

Niinkuin lintu, lentää ajatus mi kulkee tuulen myötä. Tuokioksi kotipihaan jää, missä edestämme, äiti, teit sä työtä.

Paljon vaivaa, huolta monta monta, sinulle niin usein tuotimme. Hyvyytees ja rakkautees kaikessa vain aina luotimme.

Sinun silmiesi katsetta niin hellää, sylis lämpöä ja rakkauttas sydämen. Sinua yhäti muistelllessa täällä vieläkin mä kaipailen.

Rakas äiti, sinua muistelllessa näin vielä tahtoisimme tervehtää. Meiltä aikansa lausumatta parhaat sanat usein jää.

Ei kummullesi kukkaan aukee näsi en haudallesi, äiti, päästä voi. On estämässä vieraan kansan käsi, sen meille parhaaksi näin Luoja soi.

B. Koivumäki

Joulun juuvvaa, kekrin kiikutaa, laskijaisen lasketaa mäkkiä.

Jouluks pittää akka saaha vaik lepäst.

Juuva joulun pittää lihhaa syövä laskiaisen.

Viheriäinen joulu tekköä valkijan pääsiäisen.

Jo tiijet joulun männeheksi ko ko soat moal matikkaise.

Sen minäkin oon kokenu, jotta jos uunna vuonna on lunta katolla niin sit on maaskin. (Isokyrö)

KUVAT, KAMERAT, amatöörityöt ja tarvikkeet
FOTO - T. LEINOLTA
Värifilmienne kehittämme seuraavaksi päiväksi! Passikuvat minuutissa
Toijala puh. 1301
Mustanportintie 9
(Koivu-Piha)

MAASEUTUVÄKI

Viisi palveluvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvitessanne luottoa tarpeisiinne. Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Lempäälän-Viialan Osuuskassa

VESILAHDEN
OSUUSKASSA

*joustavaa
pankkipalvelua*

**Viialan
Kirjapaino**

*... Teidänkin
luottamukseenne
arvoinen*

**SUVANNON-
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1966 6 kertaa
vuodessa.

Tilauksinta 5 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palstam.

Vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.

Toimituksen ja konttorin osoite
Viiala 6

Puhelin Viiala 397.

Postisiirtotili 47-30 763.

Vastaava toimittaja Iivari Kar-
panmäki.

Toimituskunta Yrjö Raaska, Vik-
tor Ryyppö, Heimi Uosukai-
nen, Matti Riikonen ja Uno
Pulakka.

TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSKASSA

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

KAIKKI SÄHKÖASIAT

voimme toimittaa edullisesti

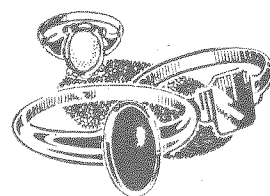
KANNATTAA AINAKIN KYSYÄ!

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI
Puh. 78 541

VALKEAKOSKI
Puh. 41 810

Aitoa kultaa

Virahtisin kullalleimoin merkittyjä, kauniit
klassilliset mallit ja huomattava mitkä
edulliset hinnat!

Nyt Teillä on tilaisuus hankkia itsellenne aitoja aina arvonsa säilyt-
täviä kultakoruja edullisesti - käyttäkää tilaisuutta hyväksenne!

K. Paukku

Nokia - Postia vastapäätä - Puh. 10 731

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**

OM. V. RIIKONEN

☎ TAMPERE 74 330

► SUORITTAI KAIKKIA RAKENNUSALAN PELTITOITA ◀